

Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
ORGANIZACJA HARCEREK

Zasady przyznawania obrzędowych mian

**dokument wprowadzony rozkazem Naczelniczki Harcerek
nr L7/2017 z dnia 10.06. 2017r.**

Spis treści

Wstęp	4
Zasady ogólne	6
Gromady zuchenek	8
Wymagania podstawowe	8
Wymagania dodatkowe	9
Obszar I - Puszczaństwo	9
Obszar II - Oddziaływanie pośrednie	9
Obszar III - Stopniowanie trudności	10
Obszar IV - Współdziałanie	10
Obszar V - Wzajemność oddziaływań	11
Obszar VI - Dobrowolność	11
Drużyny harcerek	12
Wymagania podstawowe	12
Zadania dodatkowe	13
Obszar I - Puszczaństwo	13
Obszar II - Oddziaływanie pośrednie	13
Obszar III - Stopniowanie trudności	14
Obszar IV - Współzawodnictwo i współdziałanie	15
Obszar V - Wzajemność oddziaływań	15
Obszar VI - System zastępowy	16
Drużyny wędrowniczek	17
Wymagania podstawowe	17
Zadania dodatkowe	18
Obszar I - Siła ciała	18
Obszar II - Siła ducha	18
Obszar III - Siła umysłu	19
Obszar IV - Służba	19
Obszar V - Praca nad sobą	20
Obszar VI - Szukanie swojego miejsca w społeczeństwie	21

I. Wstęp

Każde narzędzie jest przydatne tylko wtedy, jeśli ułatwia nam osiągnięcie celu, do którego zostało stworzone. Jeśli jednak spostrzeżemy, że wykorzystywany do tej pory element zaczyna nam w tej pracy przeszkadzać lub czyni ją mniej efektywną, to czas najwyższy, by go zmienić lub ulepszyć.

O ile cel naszych harcerskich działań, jakim jest *stwarzanie warunków do harmonijnego i pełnego rozwoju człowieka we wszystkich obszarach jego osobowości: duchowym, emocjonalnym, intelektualnym i fizycznym oraz pomocy w odnalezieniu miejsca w społeczeństwie*¹, pozostał niezmienny, o tyle narzędzie zwane SYSTEMEM KATEGORYZACJI, które miało motywować do rozwoju jednostek, wyznaczać standardy pracy gromad i drużyn oraz inspirować je do coraz lepszego działania przestało spełniać swoją funkcję.

Odpowiadając na sygnały i potrzeby zgłaszane przez Was, tj. drużynowe, hufcowe, referentki i komendantki chorągwi, oraz w efekcie wielu dyskusji w instruktorskich gronach postanowiliśmy stworzyć od nowa narzędzie, które w realny sposób będzie miało pozytywny wpływ na osiąganie przez nas i Wasze jednostki wyżej wymienionego celu.

Oddajemy w Wasze ręce nie ulepszony system kategoryzacji, lecz nowe narzędzie, jakim są ZASADY PRZYZNAWANIA OBRZĘDOWYCH MIAN. Jest to efekt jednoczesnej pracy, ogromnej współpracy, wzajemnej inspiracji oraz motywacji Wydziałów Zuchowego, Harcerek i Wędrowniczek. Z tego miejsca dziękujemy wszystkim tym osobom, które czynnie włączyły się w powstanie niniejszego dokumentu, a w szczególności: hm. Hannie Tucznio, hm. Agacie Szymankiewicz i hm. Urszuli Pastwie, które miały odwagę rozpocząć zmianę dotychczasowego systemu kategoryzacji, hm. Katarzynie Bieroń i hm. Annie Dudzik za korekty merytoryczne oraz polonistyczne, a przede wszystkim członkiniom poszczególnych zespołów metodycznych:

- zuchowego: pwd. Agnieszce Bruskiej (Pomorska Chorągiew Harcerek), hm. Agnieszce Gabriel (Górnośląska Chorągiew Harcerek), phm. Marcie Kopce (Dolnośląska Chorągiew Harcerek), phm. Aleksandrze Łuszczynskiej (Małopolska Chorągiew Harcerek), phm. Urszuli Pawlak (Łódzka Chorągiew Harcerek), hm. Bogumile Rakusa-Suszczewskiej (Mazowiecka Chorągiew Harcerek), hm. Karolinie Scelinie (Małopolska Chorągiew Harcerek), pwd. Aleksandrze Śliczniak (Lubelska Chorągiew Harcerek);

---

¹ Podstawowe zasady wychowania harcerskiego w ZHR (dokument zatwierdzony uchwałą Rady Naczelnej ZHR nr 77/4 z 26 listopada 2005 r., uwzględniający zmianę wprowadzoną uchwałą Rady Naczelnej ZHR nr 83/4 z 10 grudnia 2006 r.)

- harcerek: phm. Karolinie Frankowskiej (Małopolska Chorągiew Harcerek), phm. Annie Pokorskiej (Pomorska Chorągiew Harcerek), hm. Alicji Rygier (Mazowiecka Chorągiew Harcerek);
- wędrowniczek: pwd. Magdalenie Cieślak (Dolnośląska Chorągiew Harcerek), phm. Agnieszce Krauze (Wielkopolska Chorągiew Harcerek), phm. Sylwii Oleszczuk (Lubelska Chorągiew Harcerek), hm. Mai Stelmach (Mazowiecka Chorągiew Harcerek), phm. Jagodzie Szymańskiej (Pomorska Chorągiew Harcerek),

a także wszystkim tym, których tu nie wymieniliśmy, a bez których opracowanie niniejszego dokumentu nie byłoby możliwe.

Mamy nadzieję, że stworzone przez nas narzędzie będzie dla Was przydatne, a jego wykorzystywanie stanie się z czasem naturalnym elementem Waszej harcerskiej pracy.

Czuwaj!

hm. Ewa Praczyk (kierowniczka Wydziału Zuchowego)
hm. Aleksandra Popek (kierowniczka Wydziału Harcerek)
hm. Sonia Kęsy (kierowniczka Wydziału Wędrowniczek)

II. Zasady ogólne

1. Każda drużyna/ gromada podlega zasadom kategoryzacji.
2. Okres podlegający systemowi zdobywania obrzędowych mian rozpoczyna się w momencie planowania nowego roku harcerskiego a kończy ostatnim dniem akcji letniej następującej po danym roku harcerskim. Po tym czasie następuje podsumowanie i ogłoszenie obrzędowych mian, które odbywa się nie później niż do 1.10. następnego roku harcerskiego.
3. Kategoryzacja zakłada, że po każdym roku drużynie/ gromadzie zostaje przyznane obrzędowe miano odzwierciedlające etap jej rozwoju.
4. Etapy rozwoju:

<i>etap rozwoju</i>	<i>gromada zuchenek</i>	<i>drużyna harcerek</i>	<i>drużyna wędrowniczek</i>
I etap (*)	Wschodzącego słońca	Szarej koniczyny	Płomienia
II etap	Słoneczna	Zielonej koniczyny	Żółtego płomienia
III etap	Promienna	Srebrnej koniczyny	Pomarańczowego płomienia
IV etap	Tęczowa	Złotej koniczyny	Czerwonego płomienia

(*) drużyna/ gromada działająca zgodnie z regulaminem, tzn. drużyna/ gromada związkowa

5. Aby osiągnąć dany etap rozwoju drużyny/ gromady należy spełnić wymagania wynikające z Regulaminu Gromady Zuchenek ZHR/ Regulaminu Drużyny Harcerek ZHR/ Regulaminu Drużyny Wędrowniczek ZHR – tzw. wymagania podstawowe, oraz zrealizować określoną liczbę zadań dodatkowych.

<i>etap rozwoju</i>	<i>zadania obowiązkowe</i>	<i>zadania dodatkowe</i>
I etap	wszystkie	wg uznania
II etap	wszystkie	min. 1 z każdego obszaru
III etap	wszystkie	min. 2 z każdego obszaru
IV etap	wszystkie	min. 3 z każdego obszaru

6. Na początku każdego roku harcerskiego drużynowa, w porozumieniu z hufcową/ komendantką związku drużyn, wybiera zadania do zrealizowania z puli zadań dodatkowych. Zadania te wynikają z potrzeb drużyny/ gromady oraz biorą pod uwagę wnioski hufcowej i referentki z poprzedniego roku pracy drużyny. Drużynowa wybiera zadania inne niż w poprzednim roku harcerskim, chyba że ze względów wychowawczych uzasadnione jest ich ponowne wybranie. Zadania umieszcza w planie pracy jednostki zatwierdzonym przez hufcową/ komendantkę związku drużyn.

7. W porozumieniu z hufcową/ komendantką związku drużyn oraz po konsultacji z właściwą referentką dopuszcza się poszerzenie puli zadań dodatkowych do wyboru.
8. Etapy rozwoju drużyny/ gromady nie muszą następować po kolei.
9. Za osiągnięcie kolejnego etapu rozwoju przez drużynę/ gromadę odpowiada drużynowa.
10. Wszystkie obrzędowe miana przyznaje Komendantka Chorągwi/ Namiestniczka, w konsultacji z właściwymi referentkami, na wniosek hufcowych/ komendantek związków drużyn na podstawie decyzji podjętej przez rady hufców/ związków drużyn.
11. Drużyny, którym zostało przyznane obrzędowe miano Gromady Tęczowej/ Drużyny Żółtej Koniczyny/ Drużyny Czerwonego Płomienia, mają prawo:
  - nosić plakietki odzwierciedlające obrzędowe miano,
  - być umieszczone w rozkazie Naczelniczki,
  - reprezentować ZHR na forum ogólnopolskim, pod warunkiem posiadania wzorowego umundurowania, zgodnego z Regulaminem Umundurowania Harcerek ZHR, i stosowania się do Regulaminu Musztry Harcerek ZHR.
12. Integralną częścią zasad kategoryzacji jest komentarz do wymagań, który stanowi przykładową formę realizacji zadań lub objaśnienie danego wymagania.

UWAGA:

W ramach rozwoju, wzajemnych inspiracji oraz współpracy jednostek na poziomie hufca, chorągwi lub organizacji zachęcamy, by drużyny i gromady dzieliły się między sobą efektami realizowanych przez siebie zadań dodatkowych.

Proponujemy następujące poziomy wymiany doświadczeń:

- I etap rozwoju drużyn/ gromad – wg uznania,
- II etap rozwoju drużyn/ gromad – wymiana na poziomie hufca,
- III etap rozwoju drużyn/ gromad – wymiana na poziomie chorągwi,
- IV etap rozwoju drużyn/ gromad – wymiana na poziomie organizacji.

III. Gromady zuchenek

A. Wymagania podstawowe

1. Gromada liczy min. 12 poprawnie umundurowanych zuchenek (zgodnie z Regulaminem Mundurowym Organizacji Harcerzek) uczęszczających do klas I-IV szkoły podstawowej.
2. Gromada rozpoczyna pracę po zatwierdzeniu planu pracy.
3. Zbiórki odbywają się raz w tygodniu.
4. Gromada jest prowadzona metodą zuchową
5. W gromadzie funkcjonuje System Tęczy (zuchenki zdobywają gwiazdki i sprawności, których oznaczenia przyszywane są do mundurków), zuchenki pracują szóstkami.
6. Gromada raz w roku bierze udział w kolonii zuchowej.
7. Gromada ma obrzędowość, w tym legendę, totem, kronikę.
8. Drużynowa ukończyła kurs metodyki zuchowej oraz:
  - w I etapie rozwoju gromady realizuje próbę na stopień przewodniczki i wędrowniczki,
  - w II etapie rozwoju gromady jest instruktorką przynajmniej przez część roku liczonego od 1.10. do 30.09. następnego roku, czyli drużynowa zdobędzie stopień przewodniczki do 30.09 mijającego roku kategoryzacyjnego lub instruktorka przekazuje drużynę nieinstruktorce, która współpracuje z instruktorką pełniącą funkcję opiekunki drużyny.
  - w III i IV etapie rozwoju gromady jest prowadzona przez instruktorkę cały rok.
9. Przyboczne:
  - na I i II etapie rozwoju gromady nie stawia się wymagania dotyczącego funkcji przybocznej,
  - na III etapie rozwoju gromady drużynowa powinna mianować przyboczną na funkcję,
  - na IV etapie rozwoju gromady drużynowa pracuje z przyboczną, którą przygotowuje się do bycia instruktorką.
10. Gromada bierze udział w pracy hufca lub związku drużyn.
11. Gromada współpracuje z drużyną harcerzek.
12. Kadra gromady bierze udział w pracy drużyny harcerzek lub wędrowniczek.
13. Kadra gromady zdobywa stopnie harcerskie adekwatne do wieku.
14. W gromadzie prowadzona jest w sposób rzetelny dokumentacja.
15. Drużynowa przeprowadza spis gromady.
16. Gromada na bieżąco rozlicza się finansowo na podstawie dokumentacji finansowej.

B. Wymagania dodatkowe

Obszar I - Puszczaństwo

Obszar ten zawiera zadania związane z wychowaniem w bliskości z przyrodą, naturalne korzystanie z miejsca, w którym się znajdujemy, czerpania z jego kultury i tradycji. Zwraca uwagę na spędzanie zuchenkami jak najwięcej czasu w terenie, rozumianym nie tylko jako park, las, ale także jako miejsca kultury, tradycji, np. biblioteka, muzeum, miejsce pamięci.

1. Gromada zorganizuje biwak z własnym programem.
2. Kadra gromady weźmie udział w obozie harcerskim, obozie wędrownym, zimowisku (lub jego części).
3. Fabuła kolonii/ zimowiska nawiąże do miejsca, w którym odbywa się akcja. Przy planowaniu pracy śródrocznej kadra zainspiruje się tradycją i kulturą swojego regionu.
4. Gromada zorganizuje wyjścia, wycieczki i/lub rajdy.
5. Gromada rozwinie puszczaństwo (na koloniach, zimowiskach, biwakach, zbiórkach).
6. Gromada weźmie udział w zimowisku, na którym wykorzysta potencjał miejsca.

Obszar II - Oddziaływanie pośrednie

W tym obszarze znajdują się zadania związane z pracą opartą na gwiazdkach i sprawnościach, a szczególnie wpleceniu realizacji ich wymagań w plan zbiórek i wyjazdów.

Oddziaływanie pośrednie to również zadania związane z obrzędowością gromady oraz fabułami wyjazdów i cyklów. Tworzenie obrzędów musi być przemyślane i mieć wartość wychowawczą - zadania mają zachęcić do refleksji nad tradycyjnymi obrzędami, odpowiedzi na pytanie, po co i jak je stosujemy.

1. Gromada stworzy obrzędy Obietnicy Zuchowej, przyznawania gwiazdek i sprawności.
2. Gromada wprowadzi nowy lub rozwinie istniejący element obrzędowości lub dekoracji obrzędowych (poza tymi wynikającymi z zadań obowiązkowych), które będą wykorzystywane na zbiórkach.
3. Szóstki stworzą obrzędowe nazwy i swoje obrzędy, z którymi będą się utożsamiać, oraz będą je wykorzystywać podczas zbiórek i wyjazdów.
4. Część zadań na gwiazdki będzie zrealizowana w trakcie zbiórek.
5. Gromada zrealizuje wszystkie formy pracy w każdym cyklu/ podczas kolonii/ zimowiska.
6. W ciągu roku zrealizowane zostaną cykle powiązane ze wszystkimi kolorami Systemu Tęczy.

7. Realizacja wymagań na sprawności zostanie wpleciona w fabułę przeprowadzonych cykli.

Obszar III - Stopniowanie trudności

W gromadzie musimy dbać o rozwój nie tylko zuchenek, ale również drużynowej, przybocznych i kadry. Stopniowanie trudności to obszar, który zachęca do nieustannego dbania i planowania ich rozwoju harcerskiego oraz metodycznego.

1. Drużynowa/ kadra gromady zaangażuje się w organizację kolonii (kwaterymistrzowsko/ metodycznie).
2. Planując pracę kadra gromady wykorzysta nowe źródła inspiracji (literatura tematyczna, poradniki, artykuły).
3. Drużynowa lub przyboczne zdobędą kolejne stopnie harcerskie lub instruktorskie adekwatne do swojego wieku i doświadczenia.
4. Plan pracy zostanie opracowany w oparciu o charakterystykę zuchenek i gromady, a także podsumowanie pracy w roku poprzednim oraz wnioski z wizytacji.
5. Gromada wprowadzi nową formę wychowania religijnego lub patriotycznego, adekwatną do potrzeb zuchenek.
6. Gromada zorganizuje samodzielną kolonię lub zimowisko.

Obszar IV - Współdziałanie

Obszar współdziałanie zwraca uwagę na współtworzenie przez gromadę środowiska lokalnego oraz na współpracę z innymi jednostkami, rodzicami itp. Zadania mają zachęcić do szukania nowych obszarów i form współpracy oraz wymiany inspiracji.

1. W gromadzie będzie działał regularnie, we współpracy z drużyną harcerzek, zastęp*** z własną obrzędowością.
2. Gromada zorganizuje z inną gromadą zbiórkę realizującą wspólny cel.
3. We współpracy ze środowiskiem lokalnym/ rodzicami lub bratnimi drużynami harcerskimi gromada pozyska lub odnowi stałe miejsce zbiórek.
4. Gromada zaangażuje się w nowe wydarzenie w szkole/ parafii/ lokalnym środowisku.
5. Gromada zorganizuje nową formę współpracy z rodzicami (kominek, piknik, udział w biwaku, zbiórka, wigilia itp.).
6. Gromada stworzy i zastosuje obrzędy przyjęcia do gromady i przekazania zuchenek do drużyny harcerzek.

7. Gromada podejmie współpracę z drużyną harcerek i/ lub wędrowniczek w nowym obszarze lub w nowej formie.

Obszar V - Wzajemność oddziaływań

Obszar ten obejmuje wszelkie działania, podczas których kadra gromady wykorzystuje swoją wiedzę, dzieli się doświadczeniami, inspiruje innych do działania oraz czerpania z wiedzy innych instruktorek.

Ważnym aspektem jest też przykład własny drużynowej oraz jej oddziaływanie na przyboczne - wzajemność oddziaływania kadry wewnątrz i na zewnątrz.

1. Drużynowa lub przyboczne zaangażują się w akcję szkoleniową lub wydarzenie referatu, napiszą artykuły metodyczne, stworzą materiały multimedialne itp. odpowiadające potrzebom hufca/ referatu/ chorągwi.
2. Kadra gromady we współpracy z drużyną harcerek i wędrowniczek opracuje i będzie realizować plan długofalowy gromady lub środowiska.
3. Drużynowa lub przyboczna zaangażuje się w organizację akcji hufca, referatu lub chorągwi.
4. Drużynowa poprowadzi z kadrą gromady pracę metodą wędrowniczą.
5. Przyboczne mają stały zakres obowiązków w gromadzie (zapisany w planie pracy lub książce pracy), z którego sumiennie się wywiązują.
6. Kadra gromady weźmie udział w akcji metodycznej na poziomie chorągwi lub organizacji.

Obszar VI - Dobrowolność

W tym obszarze znajdują się zadania, które przeznaczone są dla zuchenek, wspierają ich inicjatywę i umożliwiają im zaangażowanie się w zdobywanie kolejnego obrzędowego miana.

1. Gromada pracuje nad liczebnością - w przypadku małej liczby zuchenek podejmie dodatkowe akcje zaciągowe (naborowe), w przypadku zbyt dużej przygotuje się i przeprowadzi podział gromady.
2. Każda zuchenka zdobędzie w ciągu roku min. po jednej sprawności z każdego koloru.
3. Gromada pozyska środki na swoją działalność, dbając o wychowanie gospodarcze zuchenek.
4. Gromada założy kronikę, która będzie na bieżąco prowadzona przez zuchenki.
5. Gromada stworzy i będzie na bieżąco prowadzić stronę internetową.
6. Zuchenki zrealizują gwiazdki adekwatnie do stażu w gromadzie, a zadania będą dobrane indywidualnie.

IV. Drużyny harcerek

A. Wymagania podstawowe

1. Drużyna liczy przynajmniej 16 harcerek.
2. Drużyna należy do hufca lub związku drużyn oraz bierze udział w wydarzeniach hufca lub związku drużyn.
3. Drużyna działa systemem zastępowym.
4. W drużynie działają minimalnie 3 zastępy.
5. W drużynie działa Rada Drużyny i Zastęp Zastępowych.
6. Harcerki i drużynowa zdobywają stopnie odpowiednie do wieku.
7. Drużyna bierze udział w biwaku z nocowaniem.
8. Drużyna wzięła udział w co najmniej ośmiodniowym obozie letnim stałym lub wędrownym.
9. Drużyna spotyka się regularnie, zgodnie z zatwierdzonym planem pracy drużyny.
10. Drużyna podejmuje się służby.
11. Drużyna na bieżąco rozlicza się finansowo.
12. W drużynie prowadzona jest dokumentacja.
13. Drużynowa:
  - w I etapie rozwoju realizuje próbę na stopień przewodniczki i wędrowniczki,
  - w II etapie rozwoju drużyny jest instruktorką przynajmniej przez część roku liczonego od 1.10. do 30.09. następnego roku, czyli drużynowa zdobędzie stopień przewodniczki do 30.09 mijającego roku kategoryzacyjnego lub instruktorka przekazuje drużynę nieinstruktorce, która współpracuje z instruktorką pełniącą funkcję opiekunki drużyny.
  - w III i IV etapie rozwoju jest prowadzona przez instruktorkę cały rok.
14. Przyboczne:
  - na I i II etapie rozwoju drużyny nie stawia się wymagania dotyczącego funkcji przybocznej,
  - na III etapie rozwoju drużyny drużynowa powinna mianować przyboczną na funkcję,
  - na IV etapie rozwoju drużyny drużynowa pracuje z przyboczną, którą przygotowuje do bycia instruktorką.
15. Drużyna współpracuje z drużynami z innych poziomów metodycznych – drużyną wędrowniczek lub gromadą zuchenek.
16. Drużyna jest umundurowana zgodnie z regulaminem mundurowym OH-ek.
17. Drużynowa dokona terminowo spisu drużyny.

B. Zadania dodatkowe

Obszar I - Puszczaństwo

Obszar ten zawiera wychowanie w bliskości z przyrodą, naturalne korzystanie z miejsca, w którym się znajdujemy, czerpania z jego kultury i tradycji. Zwraca uwagę na spędzanie z harcerkami jak najwięcej czasu w terenie oraz w konfrontacji z naturalnymi wyzwaniami. Kluczowym elementem puszczaństwa jest obóz, zarówno jego przygotowanie, jak i jego przeprowadzenie.

1. Drużyna zorganizuje samodzielny biwak jednostki pod namiotami, używając bieżąco konserwowanego lub nowo pozyskanego sprzętu biwakowego.
2. Harcerki doświadczą podczas akcji drużyny lub Zastępu Zastępowych min. 2 nowych form turystyki.
3. Podczas ważnych wydarzeniach śródrocznych drużyny lub Zastępu Zastępowych będzie rozpalone ognisko.
4. Drużyna zorganizuje i stworzy puszczański obóz - DRUŻYNA NATURALNIE WYKORZYSTA TEREN OBOZU.
5. Drużyna zorganizuje i stworzy puszczański obóz - DRUŻYNA BĘDZIE CHARAKTERYZOWAĆ SIĘ PUSZCZAŃSKIM STYLEM PRACY.
6. Drużyna wyjeżdża na samodzielny obóz wędrowny min. ośmiodniowy.
7. Drużyna przewędruje siłą nóg (lub rąk) 100 km.

Obszar II - Oddziaływanie pośrednie

Każde działanie podejmowane w harcerstwie prowadzi do realizacji jednocześnie wielu, nieraz bardzo różnych celów wychowawczych. Oddziaływanie pośrednie to także obrzędowość drużyny ze wszystkimi jej elementami. Tworzenie obrzędów musi być przemyślane i mieć wartość wychowawczą - zachęcamy do refleksji nad tradycyjnymi obrzędami, po co i jak je stosujemy.

1. Drużynowa wprowadzi nowy obrzęd lub weryfikuje dotychczasową obrzędowość, wykorzystując ją w pracy wychowawczej drużyny.
2. Drużyna wypracowuje nowe formy wychowania religijnego i rozwoju duchowego.
3. Drużyna założy stronę www lub stronę w mediach społecznościowych, która będzie aktualna przez rok.

4. W drużynie będzie osoba pełniąca funkcję kwatermistrzyni, która ukończy kurs kwatermistrzowski.
5. Drużyna zdobędzie patronkę lub wypracuje nowe formy pracy z patronką/ stworzy spójną obrzędowość związaną z patronką drużyny lub poprowadzi śródroczną pracę z patronką na podstawie wypracowanych obrzędów i tradycji.
6. Drużyna ma proporzec, który będzie obecny w życiu drużyny.
7. Drużyna zadba o swój dorobek historyczny.
8. Drużyna prowadzi kronikę w formie papierowej w ciągu całego roku.
9. Drużyna pozyska sprzęt biwakowy lub powiększy jego ilość i dokona bieżącej konserwacji posiadanego sprzętu.
10. Drużyna pozyska sprzęt do organizacji obozu lub powiększy jego ilość i dokona bieżącej konserwacji posiadanego sprzętu.
11. Drużyna pozyska pomieszczenie na harcówkę lub przeprowadzi remont posiadanej harcówki.

Obszar III - Stopniowanie trudności

W drużynie dbamy o rozwój harcerek, uwzględniając ich wiek i umiejętności. Stopniowanie trudności to przede wszystkim dbanie o planowanie rozwoju harcerskiego i metodycznego harcerek na każdym etapie. Ważne jest także wyznaczanie corocznych wyższych poprzeczek dla działań drużyny.

1. Praca Zastępu Zastępowych zawiera elementy metodyki wędrowniczek.
2. Drużyna ma jednolite okrycia wierzchnie zgodne z Regulaminem Mundurowym Organizacji Harcerek ZHR.
3. Drużyna weźmie udział w obozie zimowym.
4. Drużynowa realizuje próbę na stopień podharcemistrzyni.
5. Drużyna ma, zrealizuje i zweryfikuje plan długofalowy dla jednostki.
6. W drużynie zostanie wprowadzony/ usprawniony/ rozbudowany obrzędowy system zdobywania stopni.
7. Drużynowa lub przyboczna napiszą artykuł do czasopisma instruktorskiego na poziomie chorągwi lub Organizacji Harcerek.
8. Drużynowa podzieli się swoim doświadczeniem i umiejętnościami metodycznymi na forum hufca lub chorągwi.
9. W drużynie funkcjonuje wewnętrzny system zdobywania sprawności.

Obszar IV - Współzawodnictwo i współdziałanie

Współdziałanie zwraca uwagę na współtworzenie przez drużynę środowiska lokalnego oraz na współpracę z gromadą zuchenek, drużyną wędrowniczek i rodzicami. Zachęcamy do szukania nowych obszarów i form współpracy oraz wymiany inspiracji. Współzawodnictwo pokazuje harcerkom wartość stawiania sobie samodzielnie wyzwań i wspierania się w ich pokonywaniu.

Kluczowa jest tu samoocena własnych osiągnięć.

1. Drużyna pozyska środki finansowe na potrzeby jednostki i harcerek.
2. Zastęp Zastępowych będzie współtworzyć plan pracy drużyny.
3. Drużynowa weźmie udział w imprezach chorągwi przeznaczonych dla drużynowych.
4. Drużyna weźmie udział w imprezach chorągwi.
5. Drużyna będzie zaangażowana w minimum jedną wspólną akcję w swoim środowisku lokalnym.
6. Drużyna rozwinie swoją współpracę z rodzicami.
7. W drużynie przez cały rok funkcjonuje system współzawodnictwa, który wzmocni realizację programu wychowawczego.

Obszar V - Wzajemność oddziaływań

Kadra drużyny wykorzystuje swoją wiedzę do dzielenia się swoimi doświadczeniami, inspirowania innych do działania oraz czerpania z wiedzy innych instruktorek. Ważnym aspektem jest też przykład własny drużynowej oraz jej oddziaływanie na przyboczne - wzajemność oddziaływania kadry wewnątrz i na zewnątrz.

1. Kadra drużyny/ drużynowa weźmie udział w warsztatach metodycznych po za drużyną/ szczeblem.
2. Drużynowa będzie współorganizować pracę hufca.
3. Drużyna znajdzie stałe pole służby na rzecz drugiego człowieka.
4. Drużyna wypromuje wartości i harcerski styl życia w swoim środowisku lokalnym, wypracuje własne formy - od pomysłu do ich realizacji.
5. Drużyna przekaże harcerki w wieku 15+ do drużyny wędrowniczek.
6. Przyboczne przeczytają literaturę metodyczną lub z zakresu historii harcerstwa. Zdobytą wiedzę wykorzystają w pracy z drużyną.
7. Drużynowa/ przyboczne podzielią się swoją wiedzą i umiejętnościami na kursach.

Obszar VI - System zastępowy

Obszar ten skupia się na oddziaływaniu przez udział w małych naturalnych grupach, dobranych na zasadzie przyjaźni i więzów koleżeńskich, z naturalnym wodzem na czele.

1. Wszystkie zastępowe ukończą kurs zastępowych.
2. Obrzędowość zastępów jest spójna z obrzędowością drużyny.
3. Zastępowe i przyboczne wezmą udział w wybranych formach śródrocznych podnoszenia swoich umiejętności.
4. Zastępy mają swoje proporce oraz potrafią wykazać się prawidłową znajomością musztry z użyciem proporców.
5. Zastępy prowadzą dokumentację.
6. Zastępy zorganizują samodzielne biwaki zastępów.
7. Przyboczne nawiążą kontakty z innymi przybocznymi w hufcu.
8. Zastępowe nawiążą kontakty z innymi zastępowymi w hufcu.

V. Drużyny wędrowniczek

A. Wymagania podstawowe

1. Drużyna liczy min. 8 wędrowniczek (nie licząc drużynowej) w wieku od 15 lat.
2. Drużyna bierze udział w wydarzeniach hufca lub związku drużyn.
3. Drużyna zatwierdziła w terminie plan pracy śródroczny oraz obozowy.
4. Drużyna wzięła udział w co najmniej ośmiodniowym obozie wędrownym.
5. Drużyna zorganizowała co najmniej 2 wędrowki w ciągu roku (w tym jedną samodzielną z nocowaniem).
6. Drużyna zorganizowała wyczyn drużyny.
7. Drużyna pełni służbę.
8. Drużyna podejmuje wędrowkę intelektualną.
9. Drużyna podejmuje wędrowkę duchową.
10. W drużynie zdobywane są naramienniki wędrownicze, wędrowniczki otwierają próby na naramiennik w pierwszym roku bycia w drużynie.
11. Drużynowa w terminie oddała roczne rozliczenie finansowe drużyny.
12. W drużynie prowadzona jest dokumentacja.
13. Drużyną kieruje drużynowa – instruktorka ZHR, która ukończyła kurs metodyki wędrowniczek i ma naramiennik wędrowniczy.
W drużynie:
  - na I i II etapie rozwoju – drużynowa jest instruktorką przynajmniej przez część roku liczonego od 1.10. do 30.09. następnego roku, czyli drużynowa zdobędzie stopień przewodniczki do 30.09 mijającego roku kategoryzacyjnego lub instruktorka przekazuje drużynę nieinstruktorce, która współpracuje z instruktorką pełniącą funkcję opiekunki drużyny.
  - na III i IV etapie rozwoju – drużyna jest prowadzona przez instruktorkę cały rok.
14. Drużyna jest umundurowana zgodnie z Regulaminem Mundurowym Organizacji Harcerek
15. Drużynowa dokonała terminowo i poprawnie spisu drużyny.

B. Zadania dodatkowe

Obszar I - Siła ciała

Obszar ten jest związany zarówno z dbaniem o tężyznę fizyczną, jak i o piękno oraz zdrowie ciała. Znajdziemy w nim zadania dotyczące wszelakich form sportu, dbania o zdrowie i urodę wędrowniczek.

1. Drużyna zorganizuje biwak z noclegiem pod namiotem.
2. Drużyna zorganizuje wędrowkę, uwzględniając nową formę turystyki (rowerową, kajakową, wspinaczkę górską, zagraniczną itp.)
3. Drużyna na wyjazdach przygotuje jadłospis bez użycia półproduktów.
4. Drużyna przemierzy własnymi siłami (nóg lub rąk) 150 km w ciągu roku.
5. Drużyna weźmie udział w zajęciach, poznając nową dyscyplinę sportu.
6. Drużyna zorganizuje sekcję sportową.
7. Drużyna podejmie wyzwanie z zakresu dbania o zdrowie (określone normy sportowe, dieta bez cukru, badania profilaktyczne, ćwiczenia fizjoterapeutyczne, normy BMI itp.).

Obszar II - Siła ducha

Obszar ten ma zachęcić wędrowniczki rozwoju relacji z Bogiem i drugim człowiekiem. Poprawne relacje z innymi będą możliwe tylko wówczas, jeśli dobrze poznamy same siebie i będziemy ciągle pracować nad własnym charakterem.

1. Drużyna wykorzysta nową formę wychowania religijnego w drużynie (rekolekcje drużyny, spowiednik drużyny, wyjazd na Lednicę, postanowienia adwentowe, wielkopostne itd.).
2. Drużyna wprowadzi działanie mające na celu wzmocnienie relacji w rodzinach wędrowniczek.
3. Drużyna podejmie działanie wspierające poznanie własnej sfery uczuciowej u wędrowniczek (np. warsztaty z komunikacji bez przemocy).
4. Drużyna zorganizuje zbiórkę z inną drużyną wędrowniczek.
5. Drużyna pogłębi wiedzę dotyczącą personalizmu chrześcijańskiego.
6. Wędrowniczki podejmą postanowienie pracy nad potrzebną stroną charakteru.
7. Drużyna weźmie udział w aktualnym programie ZHR lub Organizacji Harcerek (lub wykorzysta historyczne inspiracje), w którym uwzględniona jest praca nad charakterem, relacjami, siłą woli, wartościami.

8. Drużynowa/ drużyna weźmie udział w Wędrowce Drużynowych Wędrowniczek – Ekskursja lub w innym ogólnopolskim zlocie wędrowniczek.
9. Drużyna wypracuje nową formę pracy z rodzicami.
10. Drużyna zaprojektuje i uszyje proporzec drużyny, który zostanie zdobyty przez realizację ustalonych wyzwań.
11. Drużyna założy i będzie regularnie prowadzić kronikę.
12. Drużyna opracuje sprawność drużyny.

Obszar III - Siła umysłu

Zadania zebrane w tym obszarze dotyczą pogłębiania i zdobywania przez wędrowniczki wszelakiej wiedzy oraz dzielenia się z nią. Poszerzanie przez wędrowniczki horyzontów ma wpływ nie tylko na ich osobisty rozwój, ale także na podniesienie jakości działania ich drużyny.

1. Każda z wędrowniczek zdobędzie w ciągu roku nową konkretną umiejętność.
2. Drużyna zorganizuje warsztaty lub zajęcia na poziomie mistrzowskim w zakresie form kultury, technik ratownictwa medycznego lub innych.
3. Drużyna szuka nowych pomysłów na poszerzanie horyzontów (udział w wykładach otwartych, sekcjach).
4. Drużynowa lub przyboczna napiszą artykuł do czasopisma instruktorskiego na poziomie chorągwi lub Organizacji Harcerek.
5. Drużyna zdobędzie patronkę.
6. Drużyna opracuje nowe formy pracy z patronką drużyny.
7. Drużyna pozyska nowy sprzęt biwakowy.
8. Wędrowniczki dzięki własnej pracy skompletują swój sprzęt turystyczny (np. plecaki, stuptuty itp.).
9. Drużyna pozyska lub wyremontuje harcówkę.

Obszar IV - Służba

Służba jest nieodzownym elementem pracy każdej drużyny wędrowniczej. Zadania zebrane w tym obszarze mają zainspirować wędrowniczki do poszukiwania nowych wartościowych miejsc i form służby zarówno tej skierowanej bezpośrednio do drugiego człowieka, społeczeństwa, jak i na rzecz siostrzanej drużyny, hufca i organizacji.

1. Drużyna podejmie się pełnienia regularnej, cyklicznej służby (np. na rzecz drugiego człowieka, innej organizacji itp.).

2. Drużyna zorganizuje wspólną akcję dla Zastępu Zastępowych siostrzanej drużyny harcerek lub kadry gromady zuchenek.
3. Drużyna we współpracy z drużyną harcerek i kadrami gromady zuchenek wypracuje i będzie realizować plan długofalowy drużyny lub środowiska.
4. Drużyna weźmie udział w kwaterce obozu harcerskiego.
5. Drużyna wędrowniczek razem z drużyną harcerek ustali obrzęd przekazywania harcerek do drużyny wędrowniczek.
6. Drużynowa poprowadzi zajęcia lub wejdzie w skład komendy kursu metodyki wędrowniczek.
7. Drużynowa zorganizuje akcję na poziomie hufca lub referatu, zaangażuje się w kształcenie na poziomie chorągwi.
8. Temat obozu drużyny nawiąże do miejsca, w którym się on odbywa, przy planowaniu pracy śródrocznej drużyna zainspiruje się tradycją i kulturą swojego regionu. Wykorzysta temat do podjęcia służby.
9. Drużyna podejmie działanie na rzecz odkrywania zapomnianej historii Polski.
10. Drużyna podejmie działanie służące współtworzeniu, pielęgnowaniu lub pomnażaniu dorobku kultury i tradycji narodowej.
11. Drużyna podejmie służbę w celu umacniania i odtwarzania drużyn harcerskich na Kresach (np. wspólny obóz, organizacja kursu na Kresach).
12. Drużyna podejmie współpracę z organizacjami lub stowarzyszeniami i wspólnie przeprowadzi działania zmierzające do zmiany świata.

Obszar V - Praca nad sobą

Obszar ten zawiera zadania zachęcające wędrowniczki oraz komendę drużyny do rozwoju osobistego opartego na sprawnościach i stopniach harcerskich i instruktorskich.

1. Wszystkie wędrowniczki w drużynie zdobędą naramiennik.
2. Wszystkie wędrowniczki zdobędą stopnie adekwatne do swojego wieku, zgodnie z regulaminem stopni.
3. Każda wędrowniczka w ciągu roku zdobędzie po jednej sprawności odpowiadającej sile ciała, ducha i umysłu.
4. Drużyna zorganizuje biwak bez telefonów. Podejmie wyzwanie życia bez mediów.
5. Drużynowa realizuje próbę na stopień podharcemistrzyni.
6. Drużynowa zdobędzie stopień podharcemistrzyni.
7. Drużynowa zdobędzie stopień HR.
8. Przyboczna zdobędzie stopień przewodniczki.

9. Przyboczna ukończy kurs metodyki wędrowniczek.
10. Wędrowniczki wezmą udział w szkoleniach, kursach metodycznych.
11. Drużyna zorganizuje i weźmie udział w obozie zagranicznym.
12. Drużyna podejmie działanie mające na celu zachęcenie harcerek do przechodzenia do drużyny wędrowniczek.
13. Drużyna wprowadzi obrzęd nadania naramiennika w drużynie.

Obszar VI - Szukanie swojego miejsca w społeczeństwie

Bycie wędrowniczką daje szerokie możliwości pracy nad sobą. Należy pamiętać, że w naszej organizacji rozwijamy się nie tylko dla siebie, ale także dla innych. Zadania zebrane w niniejszym obszarze mają zachęcić do zadbania o swój rozwój zawodowy, zdobycie umiejętności umożliwiających samofinansowanie swoich potrzeb, a co za tym idzie osiągnięcie samodzielności także w kontekście życia społecznego i obywatelskiego.

1. Drużyna przeprowadzi działanie mające służyć rozeznaniu powołania przez wędrowniczki (rekolekcje powołaniowe, spotkania z doradcą zawodowym, spotkania z kobietami z pasją, które mają pracę, która powoduje zmianę społeczną itp.).
2. Drużyna podejmie działanie służące rozbudzaniu zainteresowań profesjonalnych i zawodowych.
3. Drużyna wykorzysta nową formę wychowania przez przyrodę lub obozownictwa.
4. Drużyna zorganizuje użyteczną społecznie akcję zarobkową, z której dochód przeznaczy na potrzeby drużyny (umundurowanie, sprzęt, wyjazd itp.).
5. Drużyna zdobędzie wybrane uprawnienia państwowe lub kwalifikacje.
6. Drużyna zorganizuje działanie wspierające zarobkowanie i oszczędzanie wędrowniczek (na temat bankowych kont osobistych, lokat, zarządzania własnym budżetem).
7. Drużyna podejmie w swojej pracy temat płciowości człowieka (np. NPR).
8. Drużynowa zachęci wędrowniczki do włączania się w życie publiczne i rozwijania świadomości społeczno-politycznej.
9. Drużyna przeprowadzi jedną akcję przy udziale lokalnego środowiska (szkoły, parafii, organizacji pozarządowej).
10. Drużyna będzie motorem zmiany w środowisku lokalnym.
11. Drużyna wprowadzi obrzęd rozesłania wędrowniczek z drużyny.
12. Drużyna nawiąże kontakt z byłymi wędrowniczkami i zorganizuje wspólne z nimi spotkanie.
13. Drużyna zdobędzie specjalizację drużyny.
14. Drużyna założy i regularnie będzie prowadzić stronę www drużyny.